

# Tips om je tuin te vergroenen en te verduurzamen

---

## Welke soorten beplanting zijn goed om te kiezen voor de natuur?

- Dichte, hogere planten, zoals struiken en bomen, waar vogels zich in kunnen verschuilen. Soorten die in de winter geen bladeren verliezen maar groen blijven zijn extra waardevol omdat ze dan ook 's winters schuilplaats bieden.
- Planten met besjes of andere vruchten, die vogels of egels kunnen eten. Uit afgevallen vruchten drinken veel vlinders sap.
- Bloeiende planten die er samen voor zorgen dat er bijna het hele jaar nectar en stuifmeel voor bijen en vlinders is. Bomen, struiken, kruiden en bloembollen zijn hiervoor geschikt. Kies verschillende soorten die bloeien in het voorjaar, de zomer, de herfst en het liefst ook winter. Kies geen planten met een gevulde bloem (heel veel bloemblaadjes ook middenin de bloem), daar kunnen bijen en vlinders geen stuifmeel uit verzamelen.
- Hoe meer insecten, hoe meer vogels die insecten eten.
- Hoe meer verschillende plantsoorten, hoe meer eten en schuilplaats voor verschillende diersoorten.
- Probeer ook een paar planten te kiezen die ook in de Nederlandse natuur voorkomen. Die soorten zijn heel belangrijk voor veel Nederlandse dieren.

## Wat kun je doen met de verharding?

- Probeer zo min mogelijk verharding toe te passen. Dan blijft er meer ruimte over voor groen en voor regenwater om in de grond te trekken. Stapstenen in gazon, mos of bodembedekkers (plantjes van zo'n 10 centimeter hoogte) zijn een leuk alternatief.
- Als verharding toch nodig is, kies dan een meer open variant waar water doorheen kan om in de bodem te trekken. Bijvoorbeeld door een kiertje open te laten tussen de tegels, te kiezen voor grasbetontegels of materialen zoals houtsnippers, schors, cacaodoppen, grind, split, schelpen of lavasteen. Er bestaan ook "poreuze" soorten tegels waar regenwater wel doorheen naar de bodem toe kan trekken.

## Wat kun je doen tegen onkruid?

- Zorg voor planten die snel dicht op elkaar groeien en de grond bedekken. Dan krijgt onkruid geen kans.
- Als de planten verder uit elkaar staan kun je daartussen een bodembedekker planten die maar zo'n 10 centimeter hoog wordt. Dan is de grond bedekt en komen er minder onkruiden.
- Een laag houtsnippers of boomschors van 5-8 centimeter dikte voorkomt onkruidgroei.
- Door de tuin natuurlijker in te richten en meerdere plantsoorten door elkaar heen te planten zijn onkruiden minder storend. Sommige soorten zijn misschien wel helemaal geen onkruid maar juist een mooie verassing!

## Wat kun je doen tegen droogte?

- Kies soorten die weinig water nodig hebben zodat je weinig hoeft te sproeien en zo water bespaard.
- Kies soorten die bij de plek, grondsoort en hoeveelheid zon/schaduw passen omdat deze het beter zullen doen.

- Zorg dat het gedeelte met planten wat dieper ligt dan bijvoorbeeld het terras zodat regenwater hierheen loopt en de bodem hier altijd wat vochtiger is.
- Je kunt een wadi aanleggen in het gazon maar ook in het plantsoen en daar kiezen voor water minnende plantsoorten.
- Zorg dat er geen kale grond is, maar dat de bodem is bedekt met planten, bladresten of een laag houtsnippers/boomschors van 5-8 centimeter, zodat vocht wordt vastgehouden.
- Vang regenwater op in een vijver of regenton zodat je daar de planten water mee kan geven. Of haal het water uit de sloot in plaats van uit de kraan.
- Haal de regenpijp los van het rioleringsstelsel en laat het regenwater in de tuin lopen, waar het in de bodem kan zakken. Dit verkleint ook de kans dat de riolering overloopt bij zware regenval en dat straten onderwater komen te staan.

### Wat kun je verder met de inrichting doen?

- Vergeet bloembollen niet.
- Probeer niet direct van gras naar bomen te gaan, maar een opbouw van laag naar steeds hoger te kiezen met ook kruiden en struiken.
- Bloembakken met hangplanten van het balkon of de muur laten hangen, met veel nectar- en stuifmeelbloemen.
- Kies in plaats van een houten schutting voor een groene haag of panelen met klimop.
- Gebruik klimplanten langs wanden of leidt ze met een (pergola)constructie over een pad of terras heen.
- Kies voor groene gevels en daken (op bijv. het schuurtje) waar dat mogelijk is. Ook een groen dak in combinatie met zonnepanelen is mogelijk en geeft verkoeling aan de panelen waardoor zij minder snel oververhit raken en extra energie opwekken. Er bestaan ook "blauwe daken", speciaal om regenwater op het dak op te kunnen slaan. Groen heeft ook een isolerende werking waardoor het in de zomer koeler blijft in je huis en 's winters juist warmer.
- Haal als je geen voortuin hebt de eerste 30 centimeter langs je huis de gemeentelijke tegels weg en maak hier een geveltuintje van. Meer informatie staat op de website.
- Maak je eigen moestuin en kweek je eigen groenten. Als meer mensen hun eigen voedsel regelen blijft er meer ruimte over voor de natuur.
- Plaats een schaalpje met water in de tuin voor vogels om uit te drinken en in te baden.
- Zorg bij een vijver altijd voor flauw aflopende oevers zodat dieren er weer uit kunnen klimmen als zij er in vallen. Of plaats desnoods een loopplank op een steile oever.
- Hang een nestkastje of voederbakje op voor vogels. Dit werkt het best als er ook veel planten zijn waarin de vogels zich kunnen verschuilen en insecten die zij kunnen eten.
- Maak een insectenhotel en plaats deze op een zonnige, windvrije plek in de buurt van veel bloemen. Plaats de opening niet richting het zuidwesten i.v.m. regeninslag. Zorg dat de insecten het droog kunnen houden.
- Takkenrillen of hopen met takken, steen en/of zand vormen voor veel soorten een geschikte schuilplaats. Deze materialen of grind bovenop een hoog dak kunnen ook waardevol zijn, bijvoorbeeld voor vogels (scholekster) om er te broeden.
- Een losse tegel tussen de planten kan door vogels (lijster) worden gebruikt om slakkenhuizen op open te breken.
- Probeer de tuin zo min mogelijk te verlichten. Met name egels, vleermuizen en nachtvinders hebben veel last van kunstmatig licht en ook andere dieren raken ervan door de war.
- Houd wat ruimte onder het hek of de schutting open zodat egels ongehinderd van de ene naar de andere tuin kunnen lopen.

## Wat kun je met het onderhoud doen?

- In principe geldt hoe minder onderhoud, hoe te beter voor de natuur.
- Hoe gezonder de bodem en de bodemdieren (zoals wormen), hoe gezonder de planten. Vergeet dit niet en laat voldoende voedingsstoffen in de tuin achter, oftewel stop met opruimen. Spit de bodem ook zo min mogelijk om zodat bodemdieren hier geen hinder van ondervinden.
- Maak voor het planten de bodem goed los zodat er lucht in komt en voeg zo nodig compost toe. Compost door de bodem woelen zorgt er ook voor dat de bodem water beter vasthoudt.
- Laat afgevallen bladeren liggen. Egels kunnen hier in overwinteren, de bladeren beschermen de bodem en planten tegen uitdroging en vrieskou en geven de planten en de bodemdieren op een natuurlijke manier compost.
- Laat de tuin in de winter met rust, knip nog niets af. De afgestorven plantdelen beschermen de bodem en veel insecten en andere kleine dieren overwinteren hierin. Ook hebben de planten zo een natuurlijk laagje dat hen beschermt tegen de vorst. Knip in het voorjaar de afgestorven plantenresten klein en laat ze tussen de planten liggen om de bodem gezond te houden.
- Maak een composthoop als je natuurlijke materialen liever niet in de tuin lag liggen. Dan kun je de compost later zelf weer teruggeven aan de planten en bodemdieren.
- Gebruik nooit chemische (of biologische) bestrijdingsmiddelen want die zijn ook slecht voor de planten en dieren die je juist wel wil hebben. Probeer in geval van luizen bijvoorbeeld lieveheersbeestjes aan te trekken die de luizen opeten. Dit kan door een insectenhotel te vullen met stukken schors, houtwol en dennenappels en door 's winters bladeren en stengels in de tuin achter te laten waarin ze kunnen overwinteren. Ook zijn lieveheersbeestjes (en veel andere soorten zoals vlinders) gek op brandnetels. Probeer hier een plekje voor vrij te maken.
- Spuit muren en verhardingen nooit schoon. Alleen houtige plantsoorten moeten worden verwijderd omdat zij de constructie kapot kunnen maken. Andere plantjes wortelen maximaal enkele centimeters diep en tasten de constructie niet aan terwijl ze wel goed zijn voor insecten.
- Laat hagen vrij uitgroeien als hier de ruimte voor is. Als snoeien toch nodig is, zorg dan dat je dit op tijd doet zodat de takken niet te dik worden en je na een snoeibeurt bladerloze stompjes overhoudt.
- Aan een strak gazon met alleen maar hetzelfde, korte gras hebben dieren weinig. Probeer (een deel van) het gazon minder vaak te maaien zodat het gras wat hoger wordt en hier ook meer kruiden en bloemen in komen. Natuurlijke kruiden doen het beter op geel zand (voedselarm) dan op zwarte grond (voedselrijk).
- Tuinier in samenwerking met het weer. Schoffel en wied bij droog weer zodat de uitgetrokken onkruiden sneller afsterven in plaats van opnieuw wortelschieten en plant nieuwe planten net voordat het gaat regenen, zodat ze direct voldoende water krijgen om het wortelstelsel te versterken.
- Stem onderhoud af op de ontwikkeling van dieren. Snoei niet als vogels nesten bouwen of broeden, knip niet als er cocons van vlinders aan de plant zitten of insecten in stengels overwinteren, maai niet als het net geregend heeft en de wormen uit de aarde kruipen of als de madeliefjes en klavers in bloei staan en gonzen van de bijen.
- Voer onderhoud in verschillende fases uit. Als je direct alle planten snoeit, knipt, schoffelt of maait is er geen voedsel of schuilgelegenheid voor dieren meer over. Laat altijd een stukje met rust.